

Raadsvoorstel

Datum raadsvergadering : 26-09-2019

Onderwerp : garantstelling Bedrijfsvakschool AT Techniekopleidingen

Voorgestelde beslissing

- 1) de bedrijfstakschool Anton Tijdink goed te keuren als partij die voor een garantstelling in aanmerking mag komen.
- 2) Kennis te nemen van het voornemen van het college om een garantstelling te verlenen aan bedrijfstakschool Anton Tijdink op een lening van de BNG van € 1,5 miljoen.

Aanleiding

Gemeente Oude IJsselstreek ziet Bedrijfstakschool Anton Tijdink als een strategische partner bij vraagstukken op het gebied van economie, werk en onderwijs. In dat kader hebben beide partijen op 8 mei 2019 een intentieovereenkomst getekend op het gebied van onderwijs en werk. Een samenwerking waarbij Bedrijfstakschool Anton Tijdink in Terborg onder meer opleidingen verzorgt waarmee inwoners van de gemeente, die afhankelijk zijn van een inkomstvoorziening, een kwalificatie behalen voor een baan.

Bedrijfstakschool Anton Tijdink is een private onderwijsinstelling die door middel van technisch lager en middelbaar onderwijs een belangrijke bijdrage levert aan de maakindustrie in onze gemeente en de regio. Daar is een grote behoefte aan gekwalificeerde technische mensen.

De techniekopleiding is oorspronkelijk ook voortgekomen uit de maakindustrie. Sinds enkele tientallen jaren is de school een onafhankelijke, niet winst-gedreven stichting maar heeft een sterke organisatorische, financiële en bestuurlijke binding behouden met de industrie waar zij voor werkt.

In verband met de groei heeft de school recentelijk een pand gebouwd en met leningen van met name de Volksbank gefinancierd.

Zij kan de rente en aflossingen binnen haar exploitatie dragen. Wel zijn de mogelijkheden om verder te groeien en in de techniek te ontwikkelen beperkt. Daardoor bestaat het risico dat de school achter gaat lopen wat later alleen met extra middelen weer is in te halen.

Met een garantstelling van de gemeente kan de school bij de BNG gunstigere rente- en aflossingsvoorwaarden bedingen. Daardoor ontstaat ruimte om beter en sneller in te spelen op maatschappelijke doelen die goed passen op onze eigen doelstellingen.

Concreet is het voorstel om circa € 750.000 leningen die de school versneld moet aflossen, om te zetten naar een lening van € 1,5 miljoen bij de BNG die zij in 30 jaar kan aflossen. De extra middelen wil zij gebruiken om te investeren in onderwijsmiddelen, extra parkeerplaatsen en renovatie en verduurzaming van hun pand.

De school deze lening bij de BNG aangaan als zij een garantstelling van de gemeente heeft. Het rentevoordeel bedraagt circa € 15.000 per jaar. Dit voordeel en lagere aflossing geeft haar een extra investeringsmogelijkheid van eenmalig de renovatie en het parkeerterrein en daarnaast € 60.000 per jaar aan onderwijsmiddelen.

Wat wordt met beslissing bereikt

Het college kan conform het treasurystatuut de bedrijfstakschool Anton Tijdink een garantstelling verstrekken voor een lening.

Bedrijfstakschool Anton Tijdink kan met het financiële voordeel door gunstigere financieringsvoorwaarden de technische ontwikkeling in de maakindustrie bijhouden, zij kan onderwijsbegeleiding van zorgjongeren in stand houden, het huidige gebouw verduurzamen, ruimtebehoefte voor het Almende in technisch onderwijs opvangen en investeren in parkeergelegenheid wat de parkeerdruk in de omgeving verlicht.

Argumenten om in te stemmen met voorgestelde beslissing(en)

1. *Er zijn diverse maatschappelijke doelen waar Bedrijfstakschool Anton Tijdink aan bijdraagt, die moeten worden afgewogen tegen het financiële risico dat de gemeente als het ware overneemt met deze garantstelling. De gemeente kan voorwaarden verbinden aan de garantstelling waarmee deze maatschappelijke belangen worden geborgd en het financiële risico wordt beperkt.*

Financieel:

- Geen verdere uitbreiding van langlopende financiële verplichtingen (langer dan 10 jaar en/of hoger dan € 500.000) in de komende acht jaar anders dan in overleg met gemeente. Daarna geldt deze voorwaarde zolang de garantie gesteld blijft in geval de waardering van het onroerend goed als onderpand van de leningen lager is dan de langlopende leningen en/of de solvabiliteit onder 30% ligt.
- De extra financiering wordt uitsluitend gebruikt voor de renovatie/verduurzaming van het bestaande pand en investeringen in de aanleg van parkeerplaatsen.
- Recht van 2^e hypotheek op de panden en recht van 1^e hypotheek op de investering voor nieuwe parkeerplaatsen.
- Jaarlijks verstrekken van begroting en jaarrekening zodat de gemeente de financiële positie van de techniekopleidingen kan monitoren.

Maatschappelijk:

- Bedrijfstakschool Anton Tijdink blijft in deze regio gehuisvest en behouden hun regionale verbinding met het bedrijfsleven
- Bedrijfstakschool Anton Tijdink zegt toe dat het huidige programma voor jongeren met een zorgvraag minimaal in omvang en opzet gehandhaafd blijft.
- Bedrijfstakschool Anton Tijdink zegt haar medewerking toe aan ten aanzien van verzorging van de (praktijk-)lessen indien het Almende deze behoefte heeft conform de reeds eerder gemaakte mondelinge afspraken.
- De extra parkeergelegenheid wordt gebruikt zodat in de omgeving niet behoefte te worden geparkeerd door eigen medewerkers, leerlingen/cursisten en bezoekers.

In het navolgende werken we de diverse belangen uit.

- 1a. *De maakindustrie is een belangrijke economische motor in onze gemeente en regio. Als er te weinig gekwalificeerd personeel beschikbaar is beperkt dat de groei.*

De technologische ontwikkeling is snel en versnelt nog steeds door de digitalisering en robotisering. Bedrijven zullen vaak gebruik maken van de nieuwste technieken. Het onderwijs loopt per definitie altijd een beetje achter maar moet wel volgen. Als het gat te groot wordt tussen de techniek die bij de bedrijven wordt gebruikt en hetgeen de leerlingen leren op de school, dan kunnen ze moeilijker stage lopen en al waar mogelijk productief zijn. Daarnaast moeten ze als ze starten in een baan veel worden bijgespijkerd wat ook productieverlies en kosten met zich meebrengt.

- 1b. *Bedrijfstakschool Anton Tijdink begeleidt jaarlijks kinderen die vanuit hun sociaal-maatschappelijk en/of psychische achtergrond extra zorg nodig hebben. Bedrijfstakschool Anton Tijdink wil als voorwaarde voor een garantstelling van de gemeente accepteren dat zij deze faciliteit in stand houdt.*

Er zijn jongeren die van de middelbare school afkomen en ook in het daarop vervolgende onderwijs extra begeleiding nodig hebben. Daar zijn er beperkt of geen regelingen voor binnen het onderwijs. Op eigen initiatief heeft Bedrijfstakschool Anton Tijdink mogelijkheden ontwikkeld dat die kinderen in kleinere klassen kunnen werken met meer begeleiding. De kosten vangt zij op binnen haar reguliere begroting. Mondeling heeft de directeur aangegeven dat dit ongeveer € 100.000 per jaar is. Het is niet gezegd dat dit onderwijs wegvalt als de garantiestelling niet doorgaat. Bedrijfstakschool Anton Tijdink vindt dit een belangrijk maatschappelijke doel. Als de afweging moet worden gemaakt tussen technische achterstand niet teveel oplat en lopen, is het niet gegarandeerd dat deze faciliteit voor deze kinderen gehandhaafd kan blijven. Het voorstel is om aan een garantstelling de voorwaarde te benoemen dat deze faciliteit wel behouden blijft.

- 1c. *Bedrijfstakschool Anton Tijdink heeft een afspraak met Almende dat Almende een deel van het technisch onderwijs door de bedrijfstakschool kan laten verzorgen. Daardoor is uitbreiding locatie Isala minder groot.*

Bedrijfstakschool Anton Tijdink heeft met de gerealiseerde uitbreiding voldoende ruimte voor technisch onderwijs. Er is een mondelinge afspraak met Almende dat bij evt. tijdelijk ruimtetekort bij sluiting Wesenthorst in overleg praktijklessen door Bedrijfstakschool Anton Tijdink kunnen worden verzorgd. Doordat Almende deze uitwijkmogelijkheid heeft, is er mogelijk minder ruimte nodig op locatie Isala voor technisch onderwijs.

1d. Het "oude" gebouw van Bedrijfstakschool Anton Tijdink moet op korte termijn worden gerenoveerd. Dan zijn extra middelen nodig voor duurzaamheid.

De extra investering kan de school in principe binnen de bestaande exploitatie financieren. Dit gaat ten koste van andere mogelijkheden. Met de extra financiering is het mogelijk om meer aan duurzaamheid te doen en zal de financiering niet ten koste gaan van investeringen in technische leermiddelen.

1e. Uitbreiding van de parkeergelegenheid vermindert de parkeerdruk in de omgeving..

Door de groei de afgelopen jaren zijn de huidige parkeerfaciliteiten niet meer voldoende. De groei zit deels ook in onderwijs aan mensen die al werken en bijscholing nodig hebben. Steeds meer leerlingen komen daarom met de auto. Op drukke dagen wordt in de omgeving geparkeerd, o.a. bij het station. Met de extra financiering kan de school investeren in parkeergelegenheid, buitenfaciliteiten en (eventuele latere) uitbreiding.

1f. Het garantstelling gaat over € 1,5 miljoen. Een groot bedrag. Het risico is naar verwachting wel kleiner dan deze € 1,5 miljoen en neemt in de komende jaren verder af.

Om het risico in te schatten moeten we drie zaken wegen:

- de samenstelling van het vermogen, ofwel verhouding eigen vermogen en vreemd vermogen (solvabiliteit)
- de omzet en de daaruit voortkomende kasstroom die de school in staat stelt om de leningen af te lossen
- de onderliggende waarde van de panden

Bij de aanvraag heeft de Bedrijfstakschool Anton Tijdink diverse interne stukken verstrekt over deze drie zaken. Op basis hiervan hebben wij het risico op deze garantstelling beoordeeld.

Als de gemeente garant staat bestaat er vooral in de komende acht jaar een risico, uitgaande van gelijkblijvende waarderingen van het onroerend goed van de school.

- In 2027 is € 1,3 miljoen afgelost van de lening van de Volksbank en moet Bedrijfstakschool Anton Tijdink het restant € 900.000 in één keer aflossen. Daarvoor zal de school naar verwachting een nieuwe lening aan moeten gaan.
- Van de lening van de BNG moet zij jaarlijks € 50.000 aflossen. In 2027 resteert van deze lening en onze garantstelling nog circa € 1,1 miljoen. Op basis van de (huidige) executiewaarde moet deze tegen die tijd voldoende zijn als dekking in geval van ingebreke blijven van de school.

Mede op basis van de lange historie van de school, de stabiele exploitatie in de afgelopen jaren ondanks de crisis, schatten we het risico dat de school in een faillissement komt als beperkt in.

Hiervoor hebben we een aantal voorwaarden benoemd die we in de hypotheekakte zullen opnemen om het risico verder te beperken.

De voordelen voor de school zijn naast de financiering van de renovatie en parkeergelegenheid dat er jaarlijks circa € 60.000 extra financiële ruimte in de exploitatie ontstaat voor extra investeringen in leermiddelen.

Kanttekeningen

Juridische achtergrond en afwegingen rondom staatssteun

Een garantstelling wordt enkel onder strikte voorwaarden door een gemeente verleend:

- de aanvrager draagt met de verleende garantstelling bij aan **een maatschappelijk doel**. Hierbij wordt er een scheidslijn gemaakt tussen een noodzakelijk en wenselijk deel van het initiatief. Alleen het noodzakelijke gedeelte wordt ondersteund.
- het garant staan is **een absolute noodzaak**. Van noodzakelijkheid is sprake wanneer er geen enkele andere vorm van financiering mogelijk is, en er geen enkele andere vorm van initiatiefondersteuning kan plaatsvinden (bijvoorbeeld sponsoring).

Op basis van de aangegeven argumenten kunnen we stellen dat aan deze voorwaarden voor het volledige bedrag wordt voldaan. I.c. gaat het niet alleen om de sociaal-maatschappelijke doelen maar ook om de brede economische bijdrage die de school levert aan de maakindustrie. Een scheidslijn tussen wenselijk en noodzakelijk is o.i. er daarom niet. Van de absolute noodzaak is o.i. sprake omdat wij geen bankinstelling zijn en conform de wet Fido zelf geen leningen mogen verstrekken. Op basis van onze begroting en het subsidiebeleid is subsidiëring of sponsoring niet mogelijk.

Verder geldt dat een garantstelling een maximale eindtijd van dertig jaar kent. Dit zal in de definitieve bestuurlijke voorstellen en in de overeenkomst worden opgenomen.

Tevens is beoordeeld of er mogelijk sprake is van staatssteun. Rechtspraak heeft duidelijk gemaakt dat openbaar onderwijs dat binnen het nationale onderwijsstelsel wordt gefinancierd door de staat en onder staattoezicht staat, als een niet-economische activiteit kan worden beschouwd. Ten aanzien van een bedrijfstakschool is het niet onlogisch om deze opvatting te delen. In dat geval is er geen sprake van een economische activiteit waardoor niet wordt voldaan aan de voorwaarden als gesteld in artikel 107, lid 1. Verder zou je nog kunnen stellen dat door de garantstelling geen nadelige beïnvloeding plaatsvindt van het handelsverkeer tussen lidstaten. Immers, er wordt geen geld in natura verstrekt, maar enkel een borgtocht.

Er is geen "due diligence" onderzoek gedaan. De analyse van de kredietwaardigheid vanuit de ambtelijke organisatie is gebaseerd op gesprekken met de vertegenwoordiging van de school, een gesprek met hun accountant waarvan verder geen verslagen zijn gemaakt en een aantal financiële stukken die door de school zijn verstrekt. Een gericht en diepgaand (boeken-)onderzoek naar o.a. risico's binnen de exploitatie, marktpositie, bedrijfsvoering etc. van de school door bijv. financiële deskundigen of accountants is niet uitgevoerd voor deze analyse.

Kosten, baten, dekking

Aan de garantstelling zelf zijn geen kosten verbonden. De kosten voor de hypotheekakte (circa € 1.000) worden binnen bestaande budgetten gedekt.

De garantstelling heeft geen effect op het weerstandsvermogen of de schuldpositie van de gemeente. Pas als onverhoopt de financiële positie van de bedrijfstakschool Anton Tijdink zodanig verslechtert dat het risico reëel wordt dat de BNG mogelijk een beroep gaat doen op de garantstelling, zal er ten laste van het rekeningresultaat een voorziening moeten worden gevormd. Als het rekeningresultaat daardoor negatief wordt, gaat dit ten laste van de Algemene Reserve.

Als daarna dat risico echt effectueert en de gemeente moet betalen, heeft dit effect op de schuldpositie. Er ontstaat overigens dan wel een vordering op de bedrijfstakschool en op basis van de hypotheekstelling zijn we (achter de 1^e hypotheekhouder) preferent schuldeiser.

Uitvoering

Planning

- Indien uw raad positief besluit op dit voorstel zal het college eerst de hypotheekstelling afronden en daarna een onvoorwaardelijke garantstelling afgeven voor de BNG-lening

Personeel n.v.t.

Communicatie/participatie n.v.t.

Evaluatie/verantwoording n.v.t.

Bijlagen (ter info) treasurystatuut

Burgemeester en wethouders,

M.J.F. Verstappen

O.E.T. van Dijk

Secretaris

Burgemeester

Raadsvergadering d.d.

- conform voorstel
- zonder hoofdelijke stemming
- met algemene stemmen
- stemmen voor stemmen tegen
- aangenomen
- aangenomen met amendement
- aangehouden
- verworpen
- ter vergadering uitgereikt bij agendapunt
- in handen B&W gesteld
- opmerkingen/toezeggingen:
-